

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
4. โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต
5. เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

จิระจิตต์ (2535) อ้างโดยศุภชัย (2535) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ดังนั้น เมื่อมีการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งก็ถือได้ว่าได้เกิดการตัดสินใจแล้ว แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจที่ถือว่าดีนั้นจะต้องเป็นทางเลือกซึ่งเป็นแนวทางที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วานิช (2545) กล่าวว่า ในการดำเนินชีวิตทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้ว สภาวะการณ์ต่างๆ ที่จะต้องเผชิญมีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ สภาวะการณ์ที่ไม่ต้องมีการแข่งขัน กับสภาวะการณ์ที่มีการแข่งขัน ในสภาวะการณ์ที่ไม่ต้องมีการแข่งขันนั้น จะประกอบด้วย สภาวะการณ์ที่แน่นอน สภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอน และสภาวะการณ์ที่มีความเสี่ยง ซึ่งในแต่ละสภาวะการณ์นั้นสามารถใช้วิธีการ และเทคนิคต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างเหมาะสมได้ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการตัดสินใจ

การตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ต่างๆ

1. การตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่แน่นอน (Certainly) หมายถึงสภาวะที่ผู้ตัดสินใจสามารถทราบล่วงหน้าเป็นการแน่นอนว่า เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ในลักษณะของโอกาสที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้สามารถพยากรณ์ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นแก่ทางเลือกต่างๆ ในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

2. การตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอน (Uncertainly) สภาวะที่ผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกทางใดทางหนึ่งเพียงทางเลือกเดียวจากทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่ ทั้งนี้ในแต่ละทางเลือกยังมีผลลัพธ์มากกว่าหนึ่งผลลัพธ์ ผลลัพธ์ใดที่จะเกิดขึ้นนั้นผู้ตัดสินใจไม่สามารถทราบได้ และยังไม่สามารถที่จะบอกถึงความน่าจะเป็นที่จะเกิดผลลัพธ์นั้นๆ ด้วย

3. การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (Risk) หมายถึงสภาวะที่ผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกตัดสินใจขณะที่มีทางเลือกหลายทาง และแต่ละทางเลือกสามารถจะเกิดผลลัพธ์ได้หลายอย่าง ผลลัพธ์ใดที่จะเกิดขึ้นนั้นไม่สามารถจะพยากรณ์ได้ แต่ด้วยปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะหาความน่าจะเป็นที่ผลลัพธ์ต่างๆ จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือกได้

วีรพล (2525) อ่างโดยศิวาพร (2545) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจว่ามนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ส่วนใหญ่ประสบความล้มเหลวก่อนแล้วจึงนำประสบการณ์เหล่านี้มาหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข การที่แต่ละคนพยายามหาแนวทางการตัดสินใจด้วยตนเองอาจใช้เวลานาน เพื่อไม่ให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาดจึงต้องศึกษาขั้นตอน หลักการและเทคนิคการตัดสินใจที่จะช่วยให้สามารถนำไปตัดสินใจในวิถีทางที่ถูกต้อง ในระยะเวลาอันสั้น ทางเลือกในการตัดสินใจ (Alternative) ตามปกติแล้ว จะต้องมียังน้อยสุด 2 ทางเลือก ถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่มีมติตัดสินใจ การตัดสินใจอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การตัดสินใจภายใต้ภาวะแน่นอน การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอน และการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง โดยถือเกณฑ์ที่ว่า การตัดสินใจไม่ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์หรือทราบอย่างแน่นอนว่าสภาวะการณ์ไหนจะเกิดขึ้น ถ้าไม่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาวะการณ์แล้วจะทำให้การตัดสินใจอยู่ภายใต้ภาวะไม่แน่นอน ส่วนในกรณีที่ไม่มีทราบความน่าจะเป็นของสภาวะการณ์แล้วการตัดสินใจจะกลายเป็นการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง ขนาดการตัดสินใจที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นการตัดสินใจความแน่นอนที่น้อยที่สุด การแก้ปัญหาจะต้องแก้ที่สาเหตุแห่งปัญหา ถ้าสาเหตุแห่งปัญหาหมดไปปัญหาก็จะหมดไปโดยปริยาย เนื่องจากปัญหามีหลายสาเหตุควรแก้สาเหตุใดสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจทางเลือกที่จะแก้สาเหตุที่ก่อปัญหามากที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

วุฒิชัย (2523) กล่าวถึงแนวคิดของ Taylor ว่า กระบวนการตัดสินใจจะใช้ขั้นตอนการแก้ปัญหา (Problem Solving) ได้แก่

1) การแยกแยะตัวปัญหา (Problem Identification) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าได้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในว่ามีปรากฏการณ์บางอย่างที่ไม่เป็นไปตามที่คาดคิด จัดว่าเป็นขั้นการสร้างความแน่ใจและมั่นใจโดยการทำความเข้าใจกับตัวปัญหาที่แท้จริง

2) การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น (Information Search) เป็นกิจกรรมด้านเซาะหาข่าวสารเป็นการค้นหาสาเหตุหรือสิ่งทีก่อให้เกิดตัวปัญหา โดยการเสาะหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ข่าวสารที่หามานั้นจะต้องมีความเกี่ยวข้องจำเป็นกับตัวปัญหาและเพียงพอในการแก้ปัญหา

3) การประเมินค่าข่าวสาร (Evaluation Information) เป็นการประเมินค่าข่าวสารที่ได้มานั้นถูกต้องเหมาะสม เพียงพอ ตรงกับเวลา สามารถนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่

4) การกำหนดทางเลือก (Listing of Alternative) เป็นการกำหนดทางเลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางเลือกนั้นพยายามที่จะครอบคลุมวิธีทางที่จะแก้ปัญหาได้ในหลายๆ วิธี มีการลำดับความสำคัญของทางเลือกไว้ แต่ยังไม่ยอมรับว่าทางเลือกแต่ละทางนั้นอาจช่วยแก้ปัญหาได้ถูกต้องและเหมาะสมในระดับที่แตกต่างกัน

5) การเลือกทางเลือก (Selection of Alternative) เป็นการเลือกทางเลือกที่กำหนดไว้เพื่อจะนำไปปฏิบัติต่อไป เป็นที่ยอมรับว่าเป็นการตัดสินใจที่แท้จริง

6) การปฏิบัติตามการตัดสินใจ (Implement of Decision) เป็นการปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจที่ได้เลือกไว้แล้ว

ขั้นตอนการตัดสินใจ

การตัดสินใจที่ดีควรเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจให้ชัดเจน โดยทราบว่าจะตัดสินใจเพื่ออะไร มุ่งเป้าหมายไร

2) พิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าเป็นการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ก็ต้องมีการแยกแยะปัญหา หาข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ประเมินค่าของข่าวสารต่างๆ ที่ได้มาว่า ข่าวไหนเชื่อถือได้ ข่าวไหนเชื่อถือไม่ได้ และกำหนดเป็นประเด็นขึ้น

3) กำหนดทางเลือก โดยต้องมีทางเลือกมากกว่าหนึ่ง และมีผลที่คาดว่าจะได้รับจากทางเลือกแต่ละทางเลือกด้วยการสร้างทางเลือกเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งต้องมีการคิดทางเลือกใหม่ๆ โดยอาจมาจากการระดมสมอง หรือการคิดค้นขึ้นมา หรือการศึกษาจากประสบการณ์ด้านอื่นก็ได้

4) ตัดสินใจเลือกทางเลือก มีแนวทางในการตัดสินใจดังเกณฑ์ต่อไปนี้

ก. เกณฑ์จุดสูงสุด เช่น ทางเลือกไหนแก้ปัญหาได้ดีที่สุดขจัดปัญหาได้หมดสิ้นก็เลือกทางนั้น หรือทางเลือกไหนให้ประโยชน์มากที่สุดก็เลือกทางเลือกนั้น เป็นต้น

ข. เกณฑ์หาจุดสูงสุดของทางเลือกที่ต่ำๆ เช่น หัวหน้างานอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ใช้ ดังนั้นขอบเขตของงบประมาณที่มีอยู่ มีทางเลือกที่ให้ผลสูงสุด ก็ตัดสินใจเลือกทางนั้น

ค. เกณฑ์ที่จะสร้างความเสียใจน้อยที่สุด เป็นการเลือกทางเลือกที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด เช่น เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ใช้เวลาน้อยที่สุด เป็นต้น

ง. เกณฑ์สร้างความพึงพอใจ ในบางกรณี หัวหน้างานอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นเพื่อทำให้ทุกฝ่ายพอใจ ซึ่งอาจเป็นการประนีประนอมในระหว่างที่ผู้เกี่ยวข้องได้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ปีญชาน์ (2545) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจที่สำคัญมี 2 ประเภท คือ แรงกระตุ้นและเครื่องล่อ

1. แรงกระตุ้น (Motive) แรงกระตุ้นที่มีอยู่ภายในอินทรีย์นั้นประกอบด้วยตัวประกอบหลายประการ เช่น แรงขับ ความต้องการ ความจำเป็น ทักษะ ทศนคติ ความประสงค์ เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวการทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุถึงจุดประสงค์อันใดอันหนึ่ง

2. เครื่องล่อ (Incentives) เป็นสิ่งซึ่งไปกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซึ่งอยู่นอกตัวบุคคล เครื่องล่ออาจอยู่ในรูปนามธรรม เช่น การชมเชย การตำหนิ ฯลฯ หรืออาจเป็นรูปธรรม เช่น รางวัล การลงโทษ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งที่ต้องการเฉพาะกลุ่ม ไม่เป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น เช่น เกรด เป็นเครื่องล่อที่นักเรียน นักศึกษาต้องการ แต่ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อค้า เป็นต้น

กฤษณา (2530) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดแรงจูงใจที่สำคัญ ว่ามีอยู่ 2 ประเภท คือ แรงกระตุ้นและเครื่องล่อ พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แรงกระตุ้น (Motive) หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์กระทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่าง มีจุดมุ่งหมาย ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้ เช่น แรงขับ ความต้องการ ความจำเป็น

ความพร้อม ความสนใจ ทักษะคติ ความตั้งใจ จุดประสงค์ แรงกระตุ้นนี้เป็นตัวการทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์อันใดอันหนึ่ง

2. เครื่องล่อ (Incentives) เป็นองค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ เป็นสิ่งเร้าที่ชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เครื่องล่ออยู่ภายนอกร่างกายเป็นตัวกำหนดทิศทางของพฤติกรรมทั้งทางบวกทางลบ เครื่องล่ออาจอยู่ในรูปนามธรรม เช่น การชมเชย การตำหนิ ความสุข หรืออาจเป็นรูปธรรม เช่น รางวัลการลงโทษ เครื่องล่อบางชนิดอาจเป็นสิ่งที่คนอื่นไม่ต้องการ เช่น เกรดการเรียนเป็นเครื่องล่อที่นิสิตนักศึกษาต้องการ แต่พ่อค้าไม่ต้องการ จึงเป็นเครื่องล่อที่ไม่ได้ผลแก่พ่อค้าดังกล่าว

ทั้งแรงกระตุ้นและเครื่องล่อ ต่างก็ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจได้เป็นอย่างดีถ้าครูสามารถจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ที่สำคัญครูจะต้องมีความรู้ในทางจิตวิทยาเบื้องต้น เพื่อที่จะทราบพัฒนาการของบุคคลในวัยต่างๆ จึงนำมาสร้างแรงกระตุ้นและจัดเครื่องล่อได้ถูกต้อง

ดาร์วิน (2532) กล่าวว่า ได้มีผู้เสนอทฤษฎีที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมอันเกิดจากแรงจูงใจ โดยแต่ละทฤษฎีเชื่อว่าแรงจูงใจเกิดจากสาเหตุต่างๆ คือ

1. เกิดจากความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic) คือ เชื่อว่ามูลเหตุสำคัญของมนุษย์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ก็เพราะมนุษย์ต้องการที่จะหาความสุขส่วนตัวและพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

2. เกิดจากสัญชาตญาณ (Instinctual) คือ ความเชื่อที่ว่าคนเราจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ เนื่องจากสัญชาตญาณที่มีมาพร้อมกับการเกิดของมนุษย์ เช่น ปฏิกิริยาตอบสนองต่ออาหาร น้ำ หรือสิ่งเร้าทางเพศ เป็นต้น แรงจูงใจจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามการเจริญเติบโตของคนและสัญชาตญาณจะเป็นสิ่งกำหนดขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชีวิตมนุษย์ไว้เรียบร้อยแล้ว

3. เกิดจากการมีเหตุผล (Cognitive) แนวความคิดนี้เชื่อในเรื่องของความสามารถ ในการมีเหตุผลที่ตัดสินใจกระทำการสิ่งต่างๆ โดยคิดว่าคนเรามีความตั้งใจและความปรารถนา (Willing and Desiring) ของมนุษย์ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ขึ้น ผู้ที่เชื่อตามแนวความคิดนี้คิดว่าคนเราทุกคนมีอิสระที่จะกระทำหรือตัดสินใจในสิ่งต่างๆ โดยมีเหตุผลและรู้ว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ ต้องการอะไร และมีได้สนใจว่าอะไรคือสาเหตุของพฤติกรรมนั้น

4. เกิดจากแรงขับ (Drive) แนวความคิดนี้เป็นที่นำยกย่องในวงการจิตวิทยา และในปัจจุบันเชื่อว่าพฤติกรรมและอุปนิสัยของมนุษย์เราจะมีส่วนสัมพันธ์กับแรงขับดังกล่าว การที่คนเรามีความแตก

ต่างกันไป ก็เพราะผลอันสืบเนื่องมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ได้สะสมมาเป็นเวลานาน ตามระบบของการตอบสนองความต้องการของแรงขับต่างๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจูงใจที่น่าสนใจ คือ ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Growth Motivation) มาสโลว์กล่าวว่า มนุษย์เราทุกคนต่างพยายามดิ้นรนเพื่อต่อสู้สู่จุดมุ่งหมายของตนเอง แต่เนื่องจากการที่มนุษย์มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการที่จะได้รับการตอบสนองถึงขั้นไหนย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคล

จากรูปแบบที่แสดงลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์ สามารถกล่าวได้โดยสังเขปคือ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ปิ่จยี่สี่ อันเป็นความจำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกคน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ฯลฯ ซึ่งถ้าไม่ได้รับการตอบสนองขั้นนี้แล้ว ก็จะไม่มีความต้องการในขั้นต่อไป

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) บุคคลจะรู้สึกมีความปลอดภัย เมื่อสิ่งเรานั้นเป็นสิ่งที่เรารู้จักมักคุ้นเป็นอย่างดี และไม่ชอบที่จะต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ความต้องการนี้จะเห็นได้ชัดในเด็กซึ่งมักจะกลัวคนแปลกหน้า หรือแม้แต่ผู้ใหญ่ที่ต้องไปอยู่ในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เพราะสถานการณ์เช่นนั้นทำให้ขาดความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Love and Belonging) คนทุกคนต้องการความรักจากผู้อื่นและขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะได้มีโอกาสรักผู้อื่นด้วย เราจะรู้สึกเหงา ว่าเหว่ หากรู้สึกว่าเรอยู่คนเดียวหรือไม่มีคนรัก และไม่รู้ว่าจะรักใคร ฉะนั้นความต้องการในขั้นนี้ จึงเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องแสวงหา

4. ความต้องการการยอมรับนับถือและเห็นว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคม (Esteem Needs) คนเราจะไม่เกิดความสุข หรือความภูมิใจหากเรารู้สึกว่าเราเองก็มีฐานะเท่าๆ กับคนอื่นๆ ในสังคมโดยทั่วไป หรือยิ่งถ้าเกิดความรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อย ค้อยคุณค่า กว่าผู้อื่นก็จะยังมีความรู้สึกสิ้นหวังไม่มีความสุขยิ่งขึ้น ฉะนั้นคนจึงต้องดิ้นรนเพื่อยกฐานะของตนเองให้มีคุณค่าในสายตาของสังคม หรือกลุ่ม ความต้องการนี้หากได้รับการสนองตอบก็จะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจ การยกย่องจากสังคมจะเป็นเสมือนรางวัลอันจะสร้างความพอใจ และคุณค่าให้แก่ชีวิต

5. ความต้องการที่จะเข้าใจในตนเอง (Needs for Self Actualization) คือความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานในการเลือกอาชีพ

6. ความปรารถนาที่จะรู้และจะเข้าใจ (Desire to Know and Understanding) เป็นความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เป็นความพึงพอใจ เป็นความต้องการของตนเอง มีความพึงพอใจที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมายมีคุณค่า

7. ความต้องการทางด้านสุนทรียะ (Aesthetic Needs) เป็นความต้องการของมนุษย์ในสิ่งที่เป็นความสวยงาม ศิลปะ สิ่งที่จะจรรโลงใจต่างๆ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของมาสโลว์เชื่อว่า บุคคลจะมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายก่อนแล้วจึงมีการตอบสนองในทางจิตใจ สังคม และความเข้าใจในตนเองต่อไป

พัทธนรินทร์ (2538) สรุปได้ว่า แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจของมนุษย์อันเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐานที่กระตุ้นให้เกิดการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างกันหรืออย่างเดียวกันที่มีจุดมุ่งหมายอย่างมีกำลังใจ ความพอใจ เต็มใจ และใช้ความมานะพยายามให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น นักเรียนต้องการเรียนเพื่อให้ได้คะแนนดี เพื่อความก้าวหน้าในการศึกษาต่อ เพื่อจะมีอาชีพที่ดีมีเกียรติ หรือเรียนเพื่อให้มีความรู้กว้างไกลทันเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วแรงจูงใจมีทั้งแรงกระตุ้นภายใน-ภายนอก การกระทำจะสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับความสามารถและการควบคุมที่เข้มข้นของพฤติกรรมเป็นสำคัญ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

บุญเดิม (ม.ป.ป.) อ้างโดยอรนุช (2542) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังของ Victor Vroom ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากตัวเลือกจากจิตสำนึก (Conscious Choices) และตัวเลือกเหล่านั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีระบบกับกระบวนการทางจิตวิทยา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการรับรู้และการสร้างทัศนคติ มนุษย์มีจุดประสงค์ในการใช้ตัวเลือกเหล่านั้นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความสำเร็จสูงสุดและความผิดพลาดน้อยที่สุด

บางครั้งมีผู้เรียกทฤษฎีความคาดหวังเป็นทฤษฎีย่อๆ ว่า ทฤษฎี V.I.E. หรือ V.I.E. Theory ทฤษฎีนี้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. V. มาจากคำว่า Valence ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจ

แนวความคิดเกี่ยวกับ Valence (The concept of Valence) หมายถึง ความพึงพอใจของมนุษย์ที่มีต่อผลลัพธ์ (outcomes) ของการกระทำ ลักษณะที่สำคัญที่สุดของความพึงพอใจของมนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงาน คือ ระดับความพึงพอใจที่มนุษย์คาดหวังว่าจะได้จากผลลัพธ์นั้นๆ ไม่ใช่เกิดจากการเห็นคุณค่าที่แท้จริงของผลลัพธ์นั้นเสมอไป เช่น มนุษย์เลือกทำงานด้วยวิธีการ

อย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะต้องการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม หรือ ต้องการค่าจ้างที่สูง ไม่ใช่เลือกทำงานเพราะว่างงานนั้นมีคุณค่าตามอุดมคติ อาจกล่าวได้ว่าความพยายามในการทำงานนั้นที่ผลลัพธ์หลายอย่างทั้งทางตรงและทางอ้อม

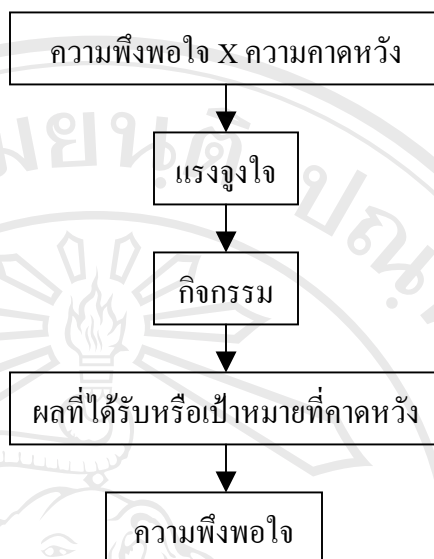
โดยสรุป V.(Valence) คือ ระดับความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจที่ถูกคาดหวังจากผลของการทำงาน

2. I. มาจากคำว่า Instrumentality ซึ่งหมายถึงเครื่องมืออุปกรณ์ วิธีทางที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ Vroom อธิบายว่า Instrumentality หมายถึง ความเชื่อถือ วิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกหลายอย่าง เช่น นักเรียนเชื่อว่าการเรียนจะเป็นวิธีการไปสู่การสอบได้ การสอบได้เป็นวิธีที่นำไปสู่การได้รับประกาศนียบัตร และทั้งการสอบได้และการได้รับประกาศนียบัตรจะนำไปสู่การบรรจุเข้าทำงาน

กล่าวโดยสรุป I. (Instrumentality) หมายถึง วิธีการที่มนุษย์เชื่อว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ (outcomes) นำพึงพอใจ (Valence) ที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) ที่วางไว้

3. E. มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังของบุคคลนั้นๆ บุคคลมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่างน้อยที่สุดก็คือต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ อาศัย และยารักษาโรค เมื่อชีวิตปัจจัยเหล่านั้นได้รับการตอบสนองแล้ว จะมีความต้องการระดับสูงขึ้นไปเรื่อยๆ จากความต้องการหลากหลายอย่างนี้เอง ทำให้ความพยายามกระทำดำเนินการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุความพอใจ หรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการนั้น การที่แสดงความพยายามนั่นเองเรียกว่า ความคาดหวังและความพอใจสิ่งต่างๆ ความคาดหวังอาจเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงทฤษฎีความคาดหวัง

อรนุช (2542) สรุปความหมายของความคาดหวังได้ว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้นอาจเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์อาจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจและการเห็นคุณค่าของความสำเร็จ

4. โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

โครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต เป็นโครงการจัดการศึกษาวิชาชีพการเกษตรที่จัดให้กับนักเรียนบุตรเกษตรกรที่ด้อยโอกาสในชนบทและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่จบการศึกษาระดับ ม.ต้น จากโรงเรียนขยายโอกาสของ สปช. ได้เข้าเรียนวิชาชีพการเกษตรในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน ตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเกษตรกรรม 3 ปี ตามหลักสูตร ปวช.2538 ของกรมอาชีวศึกษา จนจบการศึกษาแล้วได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเกษตรศาสตร์ (ปวช.เกษตรศาสตร์) โดยรัฐจัดเงินอุดหนุนให้ทำโครงการเกษตรเพื่อยังชีพปีละ 5,000 บาท/คน และรัฐจัดให้มีสวัสดิการระหว่างเรียนในวิทยาลัยเกษตรกรรมดังนี้

1. การจัดบ้านพักเพื่อให้อยู่อาศัยตลอดระยะเวลาที่เข้ามาเรียน โดยให้พักอาศัยอยู่ได้หลังละ 8 คนจัดเป็นหมู่บ้านละ 25 หลัง สามารถรับผู้เรียนได้ 200 คน ต่อหนึ่งหมู่บ้าน
2. จัดสร้างอาคารวิชาการประจำหมู่บ้านเพื่อเป็นสถานที่เรียนด้วยตนเองของนักเรียนจากสื่อทางไกลและสื่อวีดิทัศน์ พร้อมจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนให้พร้อมในการจัดการศึกษา
3. ปรับปรุงพื้นที่และหาสร้างเพื่อการเกษตรให้เพียงพอต่อการจัดทำโครงการเกษตรจัดพื้นที่ให้นักเรียนได้จัดทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพ และทำโครงการเกษตรเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนสำหรับนักเรียนทุกคน
4. จัดครูอาจารย์ของวิทยาลัยเกษตรกรรมดำเนินการสอนและควบคุมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

1. ให้โอกาสแก่บุตรหลานเกษตรกรผู้ด้อยโอกาสในชนบทและนักเรียนที่จบการศึกษาชั้น ม.3 จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดที่ตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมและจังหวัดใกล้เคียง ได้เข้าศึกษาวิชาชีพการเกษตรในวิทยาลัยเกษตรกรรมของกรมอาชีวศึกษาตามหลักสูตร ปวช. พุทธศักราช 2538 เพื่อรับประกาศนียบัตร ปวช.เกษตรศาสตร์ เป็นการเตรียมกำลังคนด้านการเกษตรที่จะรับผิดชอบต่อการผลิตทางการเกษตรของประเทศไทยต่อไปในอนาคต
2. เพื่อพัฒนากำลังคนระดับกลางด้านการเกษตรให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการผลิต แปรรูป และดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ
3. พัฒนาและยกระดับด้านการศึกษาของผู้ประกอบอาชีพเกษตรให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชากรในภาคการเกษตรได้นำความรู้ไปพัฒนางานอาชีพเกษตรของตนเองและของส่วนรวมให้เกิดความมั่นคงมีรายได้เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งได้มีการพัฒนาตนเองให้ทันกับความก้าวหน้าของระบบข่าวสาร ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก
4. เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเกษตรกรรม ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาด้วยการพัฒนาพื้นที่ของวิทยาลัยเกษตรกรรมให้สามารถรองรับนักเรียนที่จะเข้าเรียน โครงการฯ ในระบบที่ให้ผู้เรียนทำโครงการเกษตรเพื่อการยังชีพและหารายได้ระหว่างเรียนที่จะเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการผลิตทางการเกษตรของตนเอง ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

เป้าหมายของโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต

เพื่อพัฒนาศักยภาพของวิทยาลัยเกษตรกรรมจำนวน 45 แห่ง ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาวิชาชีพการเกษตรในระบบที่ให้ผู้เรียนในโครงการเข้าเรียนฟรีและอยู่ประจำในวิทยาลัยเกษตรกรรม โดยให้สามารถรองรับผู้เข้าเรียนได้ปีละ 1,200 คนต่อแห่ง รวม 3 ปี จำนวน 3,600 คนต่อแห่ง โดยเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2539 เป็นปีแรก

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานโครงการ

1. รัฐสามารถจัดหาที่เรียน ให้กับบุตรเกษตรกรและนักเรียนจากโรงเรียนขยายโอกาสได้เข้าเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตร และอาชีพที่เกี่ยวข้อง
2. รัฐสามารถผลิตกำลังคนระดับกลางด้านวิชาชีพการเกษตรในระดับ ปวช. เกษตรศาสตร์ออกสู่ตลาดแรงงานภาคเศรษฐกิจการเกษตร หรือเพื่อประกอบอาชีพอิสระ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรของประเทศ
3. ผู้ที่เข้ารับการศึกษาส่วนหนึ่ง สามารถนำเอาเทคโนโลยีที่ได้จากการเรียนในวิทยาลัยเกษตรกรรมกลับไปพัฒนางานอาชีพ การเกษตรที่บ้านของตนเอง และส่วนหนึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรข้างเคียงในชุมชนได้
4. กำลังคนในภาคการเกษตรได้รับการศึกษาสูงขึ้น พร้อมจะเป็นผู้นำในการประกอบอาชีพการเกษตรในชุมชน ท้องถิ่น และรับผิดชอบต่อการผลิตทางการเกษตรของประเทศในยุคของระบบการค้าเสรีของโลกที่เน้นด้านคุณภาพ มาตรฐาน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นการสนับสนุนนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้เรียนถึง 12 ปี ประสบผลสำเร็จได้เร็วยิ่งขึ้น

ผลจากการดำเนินงานโครงการในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

พบว่า จำนวนนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตในปีการศึกษา 2544 มีจำนวน 3,112 คน ปีการศึกษา 2545 มีจำนวน 3,145 คน และในปีการศึกษา 2546 มีจำนวน 1,978 คน และในการดำเนินงานตามโครงการนั้นได้มีการจัดที่พักให้กับนักศึกษา พร้อมทั้งจัดสร้างโรงประกอบอาหารให้กับนักศึกษา มีการมอบหมายให้มีอาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ที่เลี้ยงและคณะกรรมการกำกับติดตามดูแล พัฒนาคุณภาพนักศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช. 2538 (ทวิภาคี) สาขาเกษตรศาสตร์ ทั้งยังได้จัดโครงการประกอบการเรียน เช่น โครงการเลี้ยงปลา, โครงการเลี้ยงไก่, โครงการปลูกผัก, โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ, โครงการเลี้ยงปลานิล, โครงการเลี้ยงปลาอุก, โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์พืช, โครงการเพาะกล้าปาล์ม เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติจริงและสามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังได้

จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากวิชาเกษตรกรรม เช่น วิชาขับรถยนต์, คหกรรมศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเป็นการสนองต่อการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนากำลังคนในภาคการเกษตรของประเทศ ให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในด้านการผลิต แปรรูป และดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการเกษตรของประเทศ

5. เอกสารและงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นภค (2517) ได้ศึกษาความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีส่วนในความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษามากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มอาชีพค้าขายมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงมากที่สุด

สุนิรัตน์ (2521) ศึกษาถึงความคาดหวังในการประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางเกษตร (ปวส.เกษตรกรรม) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการรับราชการ เป็นพนักงานส่งเสริมเกษตรและพนักงานเกษตร มีผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกอาชีพต่างๆ ว่ามีความรู้และชอบด้านนี้แต่ไม่มีทุนประกอบอาชีพอื่น

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกอาชีพ เช่น อาชีพ บิดา มารดา เพศ ขนาดครอบครัว ภูมิฐานะ และระดับรายได้ของครอบครัวปรากฏว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าว

พรพิมล (2529) กล่าวว่ามนุษย์รู้จักตั้งระดับความคาดหวังเมื่ออายุประมาณ 4 ขวบ เมื่ออายุมากขึ้นเด็กจะพัฒนาความระลึกถึงตนเอง พัฒนาความสำนึกใน self esteem ของตนเอง เด็กเริ่มสนใจในกิจกรรมที่ตนทำได้นานขึ้นเพื่อจะไปยังความมุ่งหวังที่ตนตั้งไว้ การตั้งระดับความคาดหวังของเด็กขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขานำผลงานของเขาไปเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ร่วมกลุ่มด้วย ถ้าผลงานของเขาล้ำหลังกลุ่มเพื่อนจะทำให้เขาขาดความมั่นใจในความสามารถของตนที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ และไม่มีความพึงพอใจในงานที่ตนทำ สำหรับเด็กๆ แล้วความยืดหยุ่นในการปรับระดับความคาดหวังมีน้อยกว่าผู้ใหญ่

ประยุทธ์ (2531) ศึกษาความคาดหวังของบิดา-มารดาในชนบทที่มีต่อการศึกษาของบุตร ผลการศึกษาพบว่า

1. ความแตกต่างด้านอาชีพมีผลต่อความคาดหวังต่อการศึกษาของบุตรแตกต่างกัน และจะเห็นได้ว่าอาชีพรับราชการมีผลต่อความคาดหวังต่อการศึกษาสูงสุด

2. ความแตกต่างด้านรายได้มีผลต่อความคาดหวังต่อการศึกษาของบุตรแตกต่างกัน และจะเห็นว่าผู้ที่มีรายได้สูงมีความคาดหวังต่อการศึกษาสูงสุด

3. ความแตกต่างด้านการศึกษา มีผลต่อความคาดหวังต่อการศึกษาของบุตรแตกต่างกัน และจะเห็นว่า ผู้มีการศึกษาสูงมีความคาดหวังต่อการศึกษาสูงสุด

4. ขนาดครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่มีต่อการศึกษาแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีครอบครัวขนาดเล็กมีความคาดหวังต่อการศึกษาสูงกว่าผู้ที่มีครอบครัวขนาดใหญ่

พัทธรินทร์ (2538) ศึกษาแรงจูงใจและความคาดหวังของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีเรียนทางไกล ในเขตอำเภอเมืองลำปาง พบว่า

ด้านแรงจูงใจ

1. แรงจูงใจด้านส่วนตัวนักศึกษาพบว่ามีความต้องการพัฒนาตนเองและสนใจใฝ่รู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนในระบบอยู่ในระดับน้อย

2. แรงจูงใจด้านอิทธิพลภายนอกพบว่า พ่อแม่ญาติพี่น้องสนับสนุนให้เรียน คือ โฆษณาของการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อน คำแนะนำจากครูแนะแนว และจากการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ-โทรทัศน์มีระดับค่าเฉลี่ยปานกลาง

3. แรงจูงใจด้านชุมชน/สังคม พบว่า สังคมเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และความนิยมในการเรียนต่อในชุมชนสูงขึ้น อยู่ในระดับมาก

4. แรงจูงใจด้านหน้าที่การงาน พบว่า ต้องการเอาความรู้ไปพัฒนางานที่ทำอยู่ในระดับมาก ต้องการได้รับเงินเดือนสูงขึ้น เลื่อนตำแหน่ง และต้องการเปลี่ยนสถานที่ทำงานแห่งใหม่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความคาดหวัง

1. ความคาดหวังส่วนตัว นักศึกษาคาดหวังว่าเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีความคิดความเชื่อมั่นเป็นของตนเองมากขึ้น และเป็นที่ภาคภูมิใจของตนเอง และคนใกล้ชิด

2. ความคาดหวังด้านหน้าที่การงาน/ตำแหน่งที่จะได้รับเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วพบว่า จะนำเอาความรู้ไปสมัครทำงานในสถานประกอบการได้หลากหลาย อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ นำเอาความรู้ไปพัฒนางานให้ดีขึ้น และได้รับค่าตอบแทนในการทำงานเพิ่มขึ้น

3. ความคาดหวังในด้านการศึกษาต่อ พบว่า นักศึกษาคาดหวังว่าจะนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สุสติ (2540) ศึกษาเรื่อง มูลเหตุการจูงใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี พบว่า มูลเหตุจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาวิชาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาข้อที่นักศึกษาเลือกมากที่สุด คือ เห็นว่าเป็นอาชีพอิสระ, เมื่อเรียนสำเร็จจากสถาบันนี้สามารถที่จะศึกษาต่อได้, ตั้งใจที่จะเลือกเรียนสาขาวิชานี้แต่แรก และคิดว่าจะเป็อาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญาและความสามารถของตน

ส่วนความมุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรภายหลังจบการศึกษาแล้ว ข้อที่นักศึกษาเลือกมากที่สุด ตั้งใจจะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และตั้งใจจะออกไปทำงานตามบริษัทห้างร้านต่างๆ ที่ใช้ความรู้ทางด้านการเกษตร

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (2540) พบว่า นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตจากครูแนะแนวของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี การดำเนินงานเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการให้มีการรณรงค์การรับนักเรียนโครงการปฏิรูปการศึกษา

กำธร (2541) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดพะเยา พบว่า การที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจเช่นรายได้ที่น้อยทำให้ตัดสินใจเรียนต่ออาชีวศึกษา

จุฬาลักษณ์ (2541) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าเหตุผลที่เรียนในโครงการฯ เพื่อไปประกอบอาชีพทางการเกษตร นักศึกษามากกว่าสามในสี่คาดหวังว่าจะได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในด้านการเกษตร ความคิดเห็นและความคาดหวังเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยฯ ได้จัดเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดการเรียนการสอนตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต นักศึกษามีความคิดเห็นว่าวิทยาลัยฯ ได้จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักศึกษาที่ต้องการให้ทางวิทยาลัยฯ จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง

บุญสิต (2540) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้

ผู้สำเร็จหลักสูตรประถมศึกษาตัดสินใจศึกษาต่อ 'ได้แก่' ผลการเรียนรู้และฐานนะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดีและบิดามารดามีความประสงค์ให้บุตรได้เรียนต่อ

บรรชรร (2541) กล่าวว่า ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษาโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา และภูมิหลังของครอบครัวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต และมีผลต่อความคาดหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักศึกษา

บรรชรร (2542) กล่าวถึงแนวคิดการเลือกอาชีพของฮอพพอค ว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่เขาคาดคะเนว่าจะสนองความต้องการของเขามากที่สุด โดยจะเป็นอาชีพที่คิดว่าเหมาะสมกับบุคลิกภาพและมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและสังคมของบุคคลนั้น

กองวิจัยทางการศึกษา (2542) วิทยาลัยทุกแห่งใช้วิธีส่งอาจารย์เข้าไปแนะนำในโรงเรียนและวิทยาลัยส่วนใหญ่ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป

อรนุช (2542) ได้ศึกษาความคาดหวังของนักเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษาในโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิตด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก และพบว่ามี ความคาดหวังด้านการประกอบอาชีพมากเช่นกัน

มนพิสุทธิ์ (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคจากไปรษณีย์โดยตรง พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยระดับมากต้องการสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อการส่งทางไปรษณีย์

บุษยากร (2545) พบว่า นักเรียนมีความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการดังนี้ ต้องการระเบียบการ ใบสมัคร หลักสูตรของโรงเรียนหรือสถาบันที่เปิดรับนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อ ต้องการทุนการศึกษา ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อ